

PROGRAMACIÓN

**XEOGRAFÍA
E
HISTORIA**

CURSO 2022-2023

MIGUEL ANDÚJAR OTERO.
XEFE DO DEPARTAMENTO DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

ÍNDICE

1- <u>INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN</u>	4
1.1- Introducción	
1.2- Contextualización	
2- <u>CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE</u>	7
2.1- As competencias clave na materia de xeografía e historia	
2.2- Perfil de área: segundo ESO	
2.3- Perfil de área: cuarto ESO	
3- <u>OBXECTIVOS</u>	29
3.1- Obxectivos da ESO	
3.2- concreción dos obxectivos por curso	
4- <u>RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMAS TRANSVERSAIS</u>	46
4.1- Segundo da ESO	
4.1.1- Contidos	
4.1.2- Criterios de avaliacións	
4.1.3- Estándares de aprendizaxe	
4.1.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes	
4.1.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo – Procedementos e instrumentos – Temas transversais	
4.2-Cuarto da ESO	
4.2.1- Contidos	
4.2.2- Criterios de avaliacións	
4.2.3- Estándares de aprendizaxe	
4.2.4- Temporalización: unidade – obxectivos – número de sesións – mes	
4.2.5- Táboa de relación Contidos - Criterios de avaliacións - Estándares de aprendizaxe – Competencias clave – Grado mínimo de consecución – Peso cualificativo – Procedementos e instrumentos – Temas transversais	
5- <u>METODOLOXÍA</u>	77
5.1- Aspectos xerais	
5.2- Estruturas metodolóxicas	
5.3- Exemplo de secuenciación do traballo na aula	
5.4- Outras decisións metodolóxicas	
6- <u>MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS</u>	111
7- <u>CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN</u>	112
7.1- Avaliación inicial	
7.2- Avaliación continua	
7.2.1- Procedementos e instrumentos	
7.2.2- Criterios para a corrección de traballos e exames	
7.2.3- Contribución de cada instrumento á nota de avaliación	
7.2.4- Mecanismos de recuperación	
7.3- Avaliación final	

<u>8- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.....</u>	<u>115</u>
8.1- Indicadores de logro do proceso de ensino	
8.2- Indicadores de logro da práctica docente	
<u>9- ORGANIZACIÓN DE ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DA MATERIA PENDENTE.</u>	<u>117</u>
<u>10- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.</u>	<u>118</u>
10.1- Medidas ordinarias	
10.2- Medidas extraordinarias	
<u>11- TEMAS TRANSVERSAIS.</u>	<u>119</u>
<u>12- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.....</u>	<u>120</u>
<u>13- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA</u>	<u>121</u>
13.1- Indicadores para avaliar a programación	
<u>ANEXO I- A OBSERVACIÓN COMO INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN: Exemplos.</u>	<u>123</u>
<u>ANEXO II- MODELO DE PROBA INICIAL PARA 3º ESO</u>	<u>124</u>
<u>ANEXOIII- RÚBRICAS DE AVALIACIÓN</u>	<u>126</u>
<u>ANEXO IV- INCIDENCIA DA PANDEMIA NO DESENVOLVEMENTO DO CURSO</u>	<u>130</u>

1- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.

1.1- INTRODUCCIÓN.

Departamento e profesorado:

O Departamento de Xeografía e Historia ten asignadas as seguintes materias: Xeografía e Historia nos 4 cursos (3 horas en cada)

O Departamento está formado por un profesor, D. Miguel Ángel Andújar Otero, xefe do departamento. Ten asignadas as clases de Xeografía e Historia dos cursos de 1º, 2º, 3º e e 4º da ESO.

Normativa:

A programación dos cursos de 2º e 4º da ESO do departamento de Xeografía e Historia está elaborada a partir das seguintes leis e normativas:

Lei Orgánica 2/2006, do 3 de maio, de Educación (LOE), modificada parcialmente pola Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a mellora da calidade educativa (LOMCE).

Real Decreto 1105/2014, do 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE do 3 de xaneiro de 2015).

Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE do 29).

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29). No caso das programacións didácticas de Educación Primaria, Decreto 105/2014, do 4 de setembro, polo que se establece o currículo da educación primaria na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 9)

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para os centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e se regula o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Instrucións conxuntas ao respecto das recomendaciónsmxerais da xestión da Covid-19 no ámbito educativo no curso 2022/23

1.2- CONTEXTUALIZACIÓN.

O centro:

O CPI Aurelio Marcelino Rey García foi creado segundo a Lei xeral de educación de 1970 para impartir Ensinanza Xeral Básica (EXB). Nun principio, o centro estaba dividido en dous edificios (un deles estaba na praza da feira), en cuxas instalacións se impartía a Educación Prescolar e Ciclo Inicial de EXB mentres que no centro da rúa da Palma, impartíanse o resto dos niveis (Ciclo Medio e Ciclo Superior). Coa entrada en vigor da LOXSE e a ampliación da escolaridade obrigatoria ata os 16 anos, o centro experimentou unha ampliación para acoller a todas as etapas do ensino obrigatorio básico e produciuse a unificación no mesmo centro de todas as etapas que se imparten actualmente. O Decreto 7/1999 creou os CPI, pasando desde entón a denominarse CPI

Aurelio Marcelino Rey García. O centro está situado na rúa José M. Lastra, no centro do Concello de Cuntis. Neste curso 2022-2023 o centro conta con 6 aulas na ESO e 120 alumnos e alumnas.

O noso centro conta con 44 profesores e profesoras, a maior parte con destino definitivo no centro. Así mesmo, hai un administrativo, un conserxe (que depende administrativamente do Concello de Cuntis), catro persoas encargadas da limpeza (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría), e catro persoas encargadas de servir no comedor (traballadoras por conta allea, froito da contrata feita pola Consellaría).

O alumnado do centro procede tanto das aldeas do municipio como do núcleo urbano do Baño.

O alumnado que acode a este centro é de extracción socio-económica media e baixa. Hai varios casos de familias moi desfavorecidas, da maioría das cales provén un alumnado con serias dificultades de aprendizaxe, debido, entre outros factores, á situación familiar. Así mesmo, tamén temos un alto número de alumnado procedente de familias desestruturadas que, xunto cos anteriores, conforman a maior parte do alumnado con déficit de éxito escolar. O alumnado de procedencia estranxeira é escaso, mais o que hai intégrase con relativa facilidade.

A lingua de relación e uso diario é maioritariamente o galego aínda que se ten detectado no Plan lingüístico un aumento do uso inicial do castelán nos primeiros grupos de Educación Infantil, así como actitudes e opinións estereotipadas e prexuzosas verbo da súa propia lingua.

A ANPA mantén unha relación estreita coa vida do Centro, tanto á hora de participar activamente nas actividades complementarias e extraescolares desenvolvidas, como á hora de canalizar as propostas e reclamacións das nais e pais.

O equipamento do centro é aceptable para as necesidades do noso departamento, xa que a biblioteca conta cun amplo fondo de libros e enciclopedias relacionados coa xeografía, a historia e a arte, Así mesmo, unha colección destacada de películas en formato dvd con contidos históricos está á nosa disposición.

Todas as aulas teñen canon e pizarras dixitais.

O alumnado:

O alumnado da ESO distribúese da seguinte maneira:

GRUPO	ALUMNADO
1º A	18
1º B	18
2º A	27
3º A	17
3º B	18
4º A	22

2- CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE

2.1- AS COMPETENCIAS CLAVE NA MATERIA DE XEOGRAFÍA E HISTORIA

Na área de Xeografía e Historia incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía - cmcct

Esta área, como parte integrante das ciencias sociais, utiliza ferramentas que serven para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto. Polo tanto, estas competencias desenvolveranse co uso de **nocións estatísticas básicas, escalas numéricas e gráficas, operacións matemáticas sinxelas, representacións gráficas, selección de fontes de información, contraste de datos...** En definitiva, o alumnado farase consciente de que os coñecementos matemáticos, científicos e tecnolóxicos teñen unha aplicabilidade real e funcional en moitos aspectos da súa propia realidade, capacitándoo para afrontar e resolver problemas da súa vida cotiá.

Comunicación lingüística - ccl

A materia de Xeografía e Historia intervén no desenvolvemento da competencia lingüística en varios aspectos: en primeiro lugar, a través do coñecemento e o uso correcto do **vocabulario específico da materia**, para construír un discurso preciso e expresalo de xeito oral ou escrito; en segundo lugar, ao utilizar **diferentes variantes do discurso, asociado aos contidos**, en especial, a descrición, a narración e a argumentación; en terceiro lugar, grazas á **lectura comprensiva** e a **interpretación de textos** ou o **comentario de imaxes** para potenciar o uso da linguaxe icónica. Por outra parte, esta materia está intrinsecamente relacionada coa **busca de información**, tanto en fontes orais como escritas, e a propia construción do coñecemento a través dun proceso que vai desde a información ata as interpretacións explicativas. É importante que o correcto uso do vocabulario da materia, adquirido e precisado durante a etapa de secundaria, se afiance e se incorpore á linguaxe habitual do alumnado.

Competencia dixital - cd

A competencia dixital é fundamental para que o alumnado comprenda os fenómenos xeográficos, sociais e culturais e que saiba traballar coa información (obtención, selección, tratamento, análise...), procedente de moi diversas fontes, tanto tradicionais, coma audiovisuais, e dixitais, e non todas co mesmo grao de fiabilidade e obxectividade. Por iso, a información obtida debe ser analizada desde parámetros esixentes, a comparación exhaustiva e crítica das fontes. A **obtención e tratamento dixital da información** require, ademais, unha serie de coñecementos e habilidades que son necesarios para que o alumnado se desenvolva e sexa competente nun ámbito dixital. Do mesmo modo, preténdese que o alumnado **crea contidos dixitais en distintos formatos**, á vez que desenvolve unha actitude responsable respecto ás limitacións e a seguridade do uso das novas tecnoloxías da información.

Conciencia e expresións culturais - ccec

A relevancia dos feitos culturais e artísticos nos contidos desta materia é o que pon de manifesto a importancia desta competencia. O alumnado poderá **coñecer e comprender as obras artísticas e culturais máis significativas na historia da humanidade**. Obxectivo fundamental é que, a través da observación minuciosa da obra artística, **valore e se sensibilice cara a todo o artístico e cultural**. O **interese, aprecio e respecto polo patrimonio cultural e artístico** convértese no elemento fundamental do desenvolvemento desta competencia que permite desenvolver un espírito crítico e facilítalle ao alumnado comprender a relación entre as manifestacións artísticas, os feitos históricos e as sociedades que as crean.

Competencias sociais e cívicas - csc

A competencia social e cívica é primordial para abordar a materia de Xeografía e Historia, xa que comprender a ardua e cambiante realidade social é un dos aspectos principais dos seus contidos. O **coñecemento de diferentes realidades sociais ao longo do tempo** fai que sexa ineludible a súa comparación coa realidade actual e favorece que o alumnado comprenda que esas realidades se van forxando ao longo do tempo, e que por iso mesmo poden cambiar, polo que debe ser tolerante coas que se producen no seu ámbito e noutros ámbitos diferentes ao seu. O alumnado asimila que vive nunha sociedade cada vez máis plural e globalizada, na que convive con culturas diferentes. Esta competencia permite que o alumnado poña en práctica os coñecementos aprendidos aplicándoos ao seu ámbito social converténdoo nun cidadán activo capaz de darlles resposta aos problemas e fenómenos da súa realidade social interactuando con outras persoas e grupos favorecendo a **tolerancia** e o **respecto** a todos á vez que desenvolve o **talante democrático**

Sentido de iniciativa e espírito emprendedor - csiee

A **participación activa** do alumnado nos procesos de **toma de decisións** que afecten á súa aprendizaxe, favorecen a toma de conciencia deste no que se refire ao seu protagonismo no seu proceso de ensinanza-aprendizaxe. Trátase de potenciar a súa capacidade de **transformar as súas ideas en accións**, actuando con criterio e determinación, tomando decisións e asumindo os riscos e consecuencias futuras desas decisións. O alumno ou alumna deberá adestrar a **capacidade de liderar con responsabilidade procesos e traballos cooperativos**, actuando con responsabilidade nos seus hábitos cotiáns e o seu ámbito familiar e escolar.

Aprender a aprender – caa

A competencia en aprender a aprender permite que o alumnado dispoña de **habilidades ou de estratexias que lle faciliten a aprendizaxe ao longo da súa vida** (busca, organización e recuperación da información...) e que desenvolva a súa **curiosidade por adquirir novos coñecementos**, capacidades e actitudes que lle permitan desenvolverse e crecer como persoa. Neste sentido, esta materia debe **fomentar no alumnado o desexo de indagar no pasado, no seu ámbito e analizar e interpretar os fenómenos xeográficos, históricos e culturais** para darlles resposta ás formulacións do home, á vez que desenvolve a súa capacidade de aprender a aprender de xeito autónomo e permanente. Presupón tamén que poida adaptarse crítica e reflexivamente aos cambios que poidan producirse na súa vida, é dicir, que lles aplique similares instrumentos aos que empregou na análise da realidade social (histórica e xeográfica) ao longo desta etapa de secundaria obrigatoria.

2.2- PERFIL DE ÁREA: SEGUNDO ESO

CMCCT

- XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas
- XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego
- XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español
- XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España
- XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego
- XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.
- XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.
- XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes
- XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia
- XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.
- XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.
- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas
- XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento
- XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea
- XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.
- XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas
- XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.
- XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais
- XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo
- XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica
- XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.
- XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente
- XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita
- XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.
- XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.
- XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes
- XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica
- XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas
- XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.
- XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves

xeográficos

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al Andalus na Idade Media

CCL

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.

XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que paíspertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al Andalus na Idade Media

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CD

XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de

España.

XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes

XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia

XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.

XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas

XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

CCEC

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza dopasado

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance

posterior. XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CSC

XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas

XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de

acollemento

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estes restos materiais ou textuais

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade

XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago

XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

CAA

XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas

XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego

XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español

XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España

XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego

XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.

XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.

XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes

XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia

XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.

XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas

XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento

XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea

XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.

XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas

XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.

XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais

XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo

XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica

XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.

XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente

XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita

XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.

XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.

XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estes restos materiais ou textuais

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e

2.3- PERFIL DE ÁREA: CUARTO DA ESO.

CMCCT

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgúns consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

CCL

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgúns monarquías.

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgúns das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgúns das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.

XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos marcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam

XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para

presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.
XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

CD

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentestecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

CCEC

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que tennalgunhas monarquías.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

CSC

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.

XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que tennalgunhas monarquías.

XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.

XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.

XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.

XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).

XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos marcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.

XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.

XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco.

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de

memoria histórica

XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época

XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivan á vez en diferentes enclaves xeográficos

XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

CSIEE

XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condicións sociais do proceso de globalización.

CAA

XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.

XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e

Ilustración. XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.

XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.

XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.

XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.

XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.

XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.

XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.

XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.

XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.

XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.

XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.

XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.

XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.

XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.

XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.

XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.

XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.

XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).

XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.

XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.

XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.

XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos marcados na época da Guerra Fría.

XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam

XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).

XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.

XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.

XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época

XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.

XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.

XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.

XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.

XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización

XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.

XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.

XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a

unha unión económica e política no século XXI.

XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.

3- OBXECTIVOS

3.1- OBXECTIVOS DA ESO:

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

- a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.
- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.
- g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.
- l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.
- m)Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.n)Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

- ñ)Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.
- o)Coñecer e valorar a importancia do uso do noso idioma como elemento fundamental para o mantemento da nosa identidade e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que nos comunica con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2- CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS POR CURSO

2º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de

Galicia. B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios. B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

- B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.
- B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
- B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
- B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
- B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

- B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.
- B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.
- B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.
- B2.5. Proceso de urbanización no planeta.
- B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.
- B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
- B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
- B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
- B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.
- B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.
- B3.8. Feudalismo.
- B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

- B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.
- B3.8. Feudalismo.
- B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

- B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.
- B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.
- B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.
- B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.
- B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.
- B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios. B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia. B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios. B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.4. Tempo histórico.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia. B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de

Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en

España.

B3.2. Fontes históricas.

B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións

xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.10. Reconquista e repoboación.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e nalingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de

Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e

de Galicia.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos

migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en

España.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos

reinos cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

B3.12. Arte románica, gótica e

islámica.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos

demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia
B3.2. Fontes históricas.
B3.3. Cambio e
continuidade.B3.4. Tempo
histórico.
B3.5. Vocabulario histórico e artístico.
B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).
B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas.Imperio Bizantino e reinos xermánicos.
B3.8. Feudalismo.
B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.
B3.10. Reconquista e repoboación.
B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.
B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia
B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.
B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.
B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.
B3.10. Reconquista e repoboación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.
B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.
B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.
B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e

continuidade.B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

4º ESO

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos, exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo,nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.B6.3. O Holocausto.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura uniónpolítica supranacional.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades

entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra

Civil. B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas e resolver pacificamente os conflitos.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización)

B4.4. Revolución Rusa.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra

Civil. B6.3. O Holocausto.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión

política supranacional.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campodas tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

B9.1. A globalización económica: concepto e características.B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que afan posible.

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.B10.2. Cambio e continuidade.

B10.3. Tempo histórico.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo,nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.5. A ciencia no século XIX.

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

B9.1. A globalización económica: concepto e características. B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e nalingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial. B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

B9.1. A globalización económica: concepto e características. B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito

B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a

xeografía. B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

I) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural, coñecer mulleres e homes que realizaron achegas importantes á cultura e a sociedade galegas ou a outras culturas do mundo.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?

B3.5. A ciencia no século XIX.

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial. B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra

Civil. B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.3. O Holocausto.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".
B7.2. Crise do petróleo (1973).
B7.3. Ditadura de Franco en España.
B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.
B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.
B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).
B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.
B9.1. A globalización económica: concepto e características. B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.
B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.
B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía. B10.2. Cambio e continuidade.
B10.3. Tempo histórico.
B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, contribuíndo á súa conservación e mellora.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).
B3.5. A ciencia no século XIX. B7.2. Crise do petróleo (1973).
B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B1.2. Ilustración.
B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.
B4.5. A arte no século XIX.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e mellora e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito

ou fracaso?

B7.3. Ditadura de Franco en España.

B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).

B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.

B10.2. Cambio e continuidade.

B10.3. Tempo histórico.

B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

4- RELACIÓN ENTRE CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E COMPETENCIAS CLAVE. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN. TEMAS TRANSVERSAIS.

4.1- SEGUNDO DA ESO

4.1.1- CONTIDOS

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localización. Latitude e lonxitude.

B1.2. Características xerais do medio físico de España e de Galicia.

B1.3. Medio físico de España: relevo e hidrografía.

B1.4. Medio físico de Galicia: relevo e hidrografía.

B1.5. Clima: elementos e factores. Diversidade climática da Península Ibérica e de Galicia.

B1.6. Diversidade de paisaxes. Zonas bioclimáticas da Península Ibérica e de Galicia

B1.7. Medio natural e problemas ambientais en España.

Bloque 2. O espazo humano

B2.1. Poboación mundial: modelos demográficos e movementos migratorios.

B2.2. Poboación europea: distribución e evolución.

B2.3. Poboación española: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.4. Poboación de Galicia: evolución, distribución e dinámica. Movementos migratorios.

B2.5. Proceso de urbanización no planeta.

B2.6. A cidade e o proceso de urbanización europeo.

B2.7. A cidade e o proceso de urbanización en España e en Galicia.

B2.8. Diversidade de medios naturais en España e en Galicia.

B2.9. Paisaxes no territorio español e galego.

B2.10. Principais retos e problemas ambientais en España.

Bloque 3. A historia

B3.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia

B3.2. Fontes históricas.

B3.3. Cambio e continuidade.

B3.4. Tempo histórico.

B3.5. Vocabulario histórico e artístico.

B3.6. Idade Media: concepto e as subetapas (alta, plena e baixa Idade Media).

B3.7. Caída do Imperio Romano en Occidente: división política e invasións xermánicas. Imperio Bizantino e reinos xermánicos.

B3.8. Feudalismo.

B3.9. Islam. Península Ibérica: invasión musulmá. Evolución de Al-Andalus e dos reinos cristiáns.

B3.10. Reconquista e repoboación.

B3.11. Expansión comercial europea e recuperación das cidades. Crise da baixa Idade Media: a 'Peste Negra' e as súas consecuencias.

B3.12. Arte románica, gótica e islámica.

4.1.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O medio físico

B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas. B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais.

- B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego.
- B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia.
- B1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as súas consecuencias.

Bloque 2. O espazo humano

- B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións.
- B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións e políticas de poboación.
- B2.3. Analizar as características da poboación española, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.
- B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios
- B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións.
- B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa.
- B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano.
- B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular.
- B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identificalas por comunidades autónomas.
- B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas.

Bloque 3. A historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.
- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.
- B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período.
- B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos.
- B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias.
- B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais.
- B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Andalus.

- B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais.
B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media.

4.1.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Bloque 1. O medio físico

- XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.
XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.
XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.
XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.
XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.
XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.
XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.
XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.
XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.
XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.
XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.

Bloque 2. O espazo humano

- XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.
XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.
XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea.
XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.
XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.
XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.
XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.
XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.
XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.
XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa
XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente.
XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.
XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.
XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.
XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.

XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.

Bloque 3. A historia

XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.

XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.

XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.

XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.

XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.

XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.

XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.

XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.

XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos

XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.

XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.

XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Andalus na Idade Media.

XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.

XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.

XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.

XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.

4.1.4- TEMPORALIZACIÓN

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1- O MEDIO FÍSICO E O CLIMA DE ESPAÑA E GALICIA	12
2- A POBOACIÓN NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	12
3- AS CIDADES NO MUNDO, EUROPA, ESPAÑA E GALICIA	12
SEGUNDA AVALIACIÓN	
4- O INICIO DA IDADE MEDIA	12
5- A EUROPA FEUDAL	12
6- O DESENVOLVEMENTO DAS CIDADES NA IDADE MEDIA	12
TERCEIRA AVALIACIÓN	

7- A CULTURA E A ARTE NA IDADE MEDIA	12
8- AL ANDALUS	12
9- OS REINOS CRISTIÁNS HISPÁNICOS	12

4.1.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE – COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1- O MEDIO FÍSICO E O CLIMA DE ESPAÑA E GALICIA.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.1	B1.1	B1.1.1	CAA, CMC, CT, CD	Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Análises de mapas.			X	X			
B1.2	B1.2	B1.2.1	CAA, CM, C, CT, CD, CCL	Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X			
B1.3	B1.3	B1.3.1	CAA, CM, C, CT, CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas		X	X	X	X		
		B1.3.2	CAA, CM, C, CT, CD, CCL	Describe as unidades de relevo con axudado mapa físico de España.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X			
B1.4	B1.4	B1.4.1	CAA, CM, C, CT, CD	Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X			
		B1.4.2	CAA, CM, C, CT, CD, CCL	Describe as unidades de relevo con axudado mapa físico de Galicia.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita. INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X			

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo candonon é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.5	B1.5	B1.5.1	CAA CM C CT CD CCL	Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X		X	X			
		B1.5.2	CAA CM C CT CD	Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de gráficos e imaxes	X	X	X				
		B1.5.3	CAA CM C CT CD	Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X			
B1.6	B1.6	B1.6.1	CAA CM C CT CD	Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X			
B1.7	B1.7	B1.7.1	CAA CM C CT CD CCL	Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	50 Realiza procuras en medios dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X	X	X	X		
B2.8	B2.8	B2.8.1	CAA CM C CT CSC CD CCL	Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	50 Sitúa os parques naturais españois nun mapa	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas	X	X	X	X	X	X	
		B2.8.2		Elabora gráficos de distinto tipo en soporte virtual ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: elaboración de gráficas	X		X	X			

B2.9	B2.9	B2.9.1	CAA CM C CT CSC CD CCL	Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	50 Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador		X	X	X	X	
B2.10	B2.10	B2.10.1	CAA CM C CT CSC CD CCL	Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de imaxes	X	X	X	X	X	X

UNIDADE 2- A POBOACIÓN: MUNDO, EUROPA, ESPAÑA, GALICIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	CAA CM C CT CSC CD	Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X		X	X			
		B2.1.2	CAA CM C CT CSC CD	Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					X
B2.2	B2.2	B2.2.1	CAA CCL CSC CD	Explica as características da poboación europea.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
		B2.2.2	CAA CM C CT CSC CD CCL	Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X		X		
B2.3	B2.3	B2.3.1	CAA CM C CT CSC CD CCL	Explica a pirámide de poboación de España e das súas Comunidades Autónomas.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de pirámides de poboación		X	X	X	X		
		B2.3.2	CAA CM C CT CSC CD CCL	Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España. 100	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B2.4	B2.4	B2.4.1	CAA CM C CT CSC CD CCL	Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais.	100	14	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X	X			

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 4- O INICIO DA IDADE MEDIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCE C	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son heranza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais heranza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CM CCT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X				X	
		B3.3.2	CSC CM CCT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X			X			
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico para cada época.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X	X		
B3.7	B3.7	B3.7.1	CSC CAA	Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do imperio romano coas dos reinos xermánicos.	100	50	PROCEDEMENTOS: Proba escritas INSTRUMENTOS: análises de textos	X						X

UNIDADE 5- A EUROPA FEUDAL

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C.	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando noné 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X		X	X			X
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X		
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMCCT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas desucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de exaxes cronolóxicos:	X	X			X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo coordinador	X	X	X	X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	AA CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					X

UNIDADE 6- O DESENVOLVEMENTO DAS CIDADES DA IDADE MEDIA.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren. Explica as características da poboación europea.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif 20	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Comprende que a historia non se pode describir sen fontes	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de exes cronolóxicos	X	X			X		
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de exes cronolóxicos emapas históricos.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de exes cronolóxicos	X	X	X	X			
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo coordinador	X	X	X	X	X		
B3.8	B3.8	B3.8.1	CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Perguntas abertas	X	X					X
B3.11	B3.11	B3.11.1	CSC	Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Perguntas abertas	X	X			X		X

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 7- A CULTURA E A ARTE NA IDADE MEDIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son heranza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais heranza do pasado.	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico.	15	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC CCEC CCL	Describe características da arte románica, gótica e islámica.	100	40	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		

UNIDADE 8- AL ANDALUS.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
V3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B.3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.9	B3.9	B3.9.1	CSC CCEC	Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	50 Comprende as orixes do Islam	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X			X	X	X
		B3.9.2	CSC CCEC CMC CT CCL	Explica a importancia de al-Ándalus na Idade Media.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X			

B3.10	B3.10	B3.10.1	CSC CAA	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repopoación cristiás na Península Ibérica.	100	20	PROCEDEMENTOS: Cadermo de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X		
-------	-------	---------	------------	---	-----	----	---	---	---	---	---	--	--

UNIDADE 9- OS REINOS CRISTIÁNS HISPÁNICOS.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CCEC	Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	50 Identifica elementos materiais ou culturais herdanza do pasado.	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Traballo co ordenador	X	X				
B3.2	B3.2	B3.2.2	CSC CAA	Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estes restos materiais outextuais.	50 Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X			X	
		B3.3.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X	X	X	X		
B3.4	B3.4	B3.4.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica as diferentes culturas	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas	X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CCL	Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	3	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				
B3.6	B3.6	B3.6.1	CSC CAA	Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	50 Utiliza as fontes históricas	3	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo coordinador	X	X	X	X	X	

B3.8	B3.8	B3.8.1	CSC	Caracteriza a sociedade feudal e as relacións	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita	X	X				X
------	------	--------	-----	---	-----	----	------------------------------	---	---	--	--	--	---

				entre señores e campesiños.			INSTRUMENTOS: Perguntas abertas						
B3.10	B3.10	B3.10.1	CSC CAA	Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	100	20	PROCEDEMENTOS: Cadermo de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X	X		
		B3.10.2	CSC CCEC CCL	Explica a importancia do Camiño de Santiago.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		
B3.12	B3.12	B3.12.1	CSC	Describe características da arte románica, gótica e islámica.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X	X		

4.3- CUARTO DA ESO

4.3.1- CONTIDOS.

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

B1.1. Século XVIII en Europa: do feudalismo ao absolutismo e o parlamentarismo das minorías. Francia, Inglaterra, España e Galicia.

B1.2. Ilustración.

B1.3. Arte e ciencia en Europa no século XVIII.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

B2.1. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: bases ideolóxicas (liberalismo, nacionalismo e rexionalismo), económicas e sociais; principais consecuencias.

B2.2. Revolucións burguesas nos séculos XVIII e XIX: periodización e feitos principais. Restauración. Procesos unificadores e independentistas. O caso español

Bloque 3. A Revolución Industrial

B3.1. Revolución Industrial: concepto; factores económicos, sociais e ideolóxicos que a fan posible.

B3.2. Revolución Industrial: desde Gran Bretaña ao resto de Europa.

B3.3. Consecuencias da Revolución Industrial. Movemento obreiro (orixes, ideoloxías e formas de organización).

B3.4. Discusión en torno ás características da industrialización en España e Galicia: éxito ou fracaso?

B3.5. A ciencia no século XIX.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

B4.1. O imperialismo no século XIX: concepto.

B4.2. Imperialismo: causas, desenvolvemento e consecuencias.

B4.3. Causas e consecuencias da Gran Guerra (1914-1919) ou I Guerra Mundial.

B4.4. Revolución Rusa.

B4.5. A arte no século XIX.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

B5.1. Período de entreguerras: do final da Gran Guerra ao crac do 29 e a Gran Depresión.

B5.2. Fascismo italiano e nazismo alemán.

B5.3. II República española e a Guerra Civil.

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

B6.1. Orixes da II Guerra Mundial.

B6.2. Desenvolvemento da II Guerra Mundial: extensión, fases, formas de guerra e principais consecuencias.

B6.3. O Holocausto.

B6.4. Nova xeopolítica mundial: Guerra Fría e plans de reconstrución posbélica.

B6.5. Procesos de descolonización en Asia e África.

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

B7.1. Evolución dos bloques soviético e capitalista. O "Welfare State".

B7.2. Crise do petróleo (1973).

B7.3. Ditadura de Franco en España.

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

- B8.1. Formas económicas e sociais do capitalismo no mundo.
- B8.2. Colapso dos réximes soviéticos e as súas consecuencias.
- B8.3. Transición política en España: da ditadura á democracia (1975-1982).
- B8.4. Camiño cara a Unión Europea: desde a unión económica a unha futura unión política supranacional.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

- B9.1. A globalización económica: concepto e características.
- B9.2. Papel da Revolución Tecnolóxica na globalización.
- B9.3. Consecuencias da globalización. Relacións interrexionais; focos de conflito.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

- B10.1. Relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía.
- B10.2. Cambio e continuidade.
- B10.3. Tempo histórico.
- B10.4. Vocabulario histórico e artístico: Idade Contemporánea.

4.3.2- CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

- B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico.
- B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.
- B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

- B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.
- B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.

Bloque 3. A Revolución Industrial

- B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.
- B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.
- B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.
- B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da industrialización parcial do país.
- B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación coas revolucións industriais

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

- B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.
- B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.
- B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.
- B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.

B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época.

B5.2. Analizar as causas do auxe dos fascismos en Europa.

B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.

B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e entender o concepto de guerra total.

B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.

B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.

B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.

B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.

B7.3. Explicar as causas de que se establecera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975.

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.

B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas.

B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.

B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.

B9.2. Identificar algúns dos cambios fundamentais que supón a Revolución Tecnolóxica.

B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais, e discutir as novas realidades do espazo globalizado.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

- B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).
- B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

4.3.3- ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

- XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.
- XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.
- XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgúns monarquías.
- XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.
- XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.

Bloque 2. A era das revolucións liberais

- XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.
- XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.
- XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.
- XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.
- XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.

Bloque 3. A Revolución Industrial

- XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.
- XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.
- XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.
- XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.
- XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.
- XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

- XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.
- XHB4.1.2. Elabora discusións sobre eurocentrismo e a globalización.
- XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.

- XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.
- XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.
- XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.
- XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.
- XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.
- XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.

Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)

- XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.
- XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.
- XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.
- XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.
- XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.
- XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.

Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

- XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).
- XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.
- XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial
- XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.
- XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.
- XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.
- XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.
- XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.
- XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947)

Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético

- XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.
- XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.
- XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.
- XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco
- XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica

Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI

- XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época
- XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.
- XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.
- XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.
- XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc
- XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.
- XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI

- XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.
- XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.
- XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.
- XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.

Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía

- XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.
- XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.
- XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.
- XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.
- XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.
- XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.
- XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.

4.3.4- TEMPORALIZACIÓN

UNIDADE	SESIÓNS
PRIMEIRA AVALIACIÓN	
1- A CRISE DO ANTIGO RÉXIME	9
2- REVOLUCIÓNS LIBERAIS E NACIONALISMOS	9

3- A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL E OS CAMBIOS SOCIAIS	9
4- ESPAÑA NO SÉCULO XIX	9
SEGUNDA AVALIACIÓN	
5- IMPERIALISMO, GUERRA E REVOLUCIÓN	9
6- O MUNDO DE ENTREGUERRAS	9
7- A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL	9
8- ESPAÑA: DA CRISE DO 98 Á GUERRA CIVIL	9
TERCEIRA AVALIACIÓN	
9- A GUERRA FRÍA	9
10- A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO	9
11- O MUNDO DESDE 1945 ATA A ACTUALIDADE	9
12- ESPAÑA: DA DITADURA Á DEMOCRACIA	9

4.3.5- TÁBOA DE RELACIÓN CONTIDOS - CRITERIOS DE AVALIACIÓNS - ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE – COMPETENCIAS CLAVE – GRADO MÍNIMO DE CONSECUCIÓN – PESO CUALIFICATIVO – PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS – TEMAS TRANSVERSAIS

PRIMEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 1- A CRISE DO ANTIGO RÉXIME.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo candonon é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B1.1	B1.1	B1.1.1	CSC CAA CCL	Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de textos	X	X					X
		B1.1.2	CSC CAA	Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					
B1.2	B1.2	B1.2.1	CSC CCEC CCL	Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X		
B1.3	B1.3	B1.3.1	CSC CMC CT CAA	Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	50	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
		B1.3.2	CSC CMC CT	Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas	50	8	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X		X	X	X		
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X			

					outros feitos salientables									
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos em mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	8	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X	X	X	X	X		
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	8	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 2- REVOLUCIÓNS LIBERAIS E NACIONALISMOS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cuando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B2.1	B2.1	B2.1.1	CSC CAA CCL	Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	50 Coñece as causas das revolucións	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
		B2.1.2	CSC CAA CCL	Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as	50 Utiliza as fontes históricas	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X		X		
B2.2.	B2.2.	B2.2.1	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	
		B2.2.2	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	X	
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico	50 Utiliza vocabulario histórico e	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 3- A REVOLUCIÓN INDUSTRIAL E OS CAMBIOS SOCIAIS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando noné 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B3.1	B3.1	B3.1.1	CSC CAA CCL	Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X					X
B3.2	B3..2	B3.2.1	CSC CAA CCL	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X				
		B3.2.2	CSC CAA CCL	Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos	50 Coñece as características da industrialización inglesa	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B3.3	B3.3	B3.3.1	CSC CSIE E CCL	Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	100	13	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					X
B3.5	B3.5	B3.5.1	CSC CAA CMC CT	Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX	50 Elabora un eixe cronolóxico cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos		X	X	X	X		
B4.5	B4.5	B4.5.1	CSC CAA CCL CCEC	Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX	50 Recoñece as principais obras artísticas do século XIX	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas		X	X	X	X		
B10.1	B10.1	B10.1.3	CSC CMC CT CAA	Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	50 Compara o impacto social da revolución industriais do XIX coa revolución tecnolóxica do XXI	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X	X	X			X

B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas desucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúnsfeitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de índices cronolóxicos	X	X	X	X		
B10.4	B10.4.	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 4- ESPAÑA NO SÉCULO XIX

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B2.1	B2.1	B2.1.1	CSC CAA CCL	Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron	50 Coñece as causas das revolucións	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					X
B2.2	B.2.2	B2.2.1	CSC CAA CCL	Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os pros e os contras.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X				X	
B3.2	B.3.2	B3.2.1	CSC CAA CCL	Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X			
B4.1	B.4.1	B4.1.1	CSC	Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas pechadas	X	X				X	X
B10.2	B.10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X			
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos en mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas	X	X	X	X			
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

SEGUNDA AVALIACIÓN

UNIDADE 5- IMPERIALISMO, GUERRA E REVOLUCIÓN.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B4.1	B4.1	B4.1.1	CSC CAA CLL	Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					
B4.2.	B4.2	B4.2.1	CSC CAA	Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X		X	X	X	
B4.3	B4.3	B4.3.1	CSC CAA	Diferencia os acontecementos dos procesos nunha explicación histórica, da Primeira Guerra Mundial.	50 Recoñece os principais feitos da I guerra Mundial	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X	X				
		B4.3.2	CSC CAA	Analiza o novo mapa político de Europa.	50 Recoñece o novo mapa político de Europa.	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de mapas	X	X	X				
		B4.3.3	CSC CAA CCL	Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	100	7	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					
B4.4	B4.4	B4.4.1	CSC CAA CCL	Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución rusa na súa época en actualidade.	100	7	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					X
B4.5	B4.5	B4.5.2	CSC CAA CCL CCEC	Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	50 Recoñece as características dos movementos artísticos europeos	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de obras artísticas	X	X	X				

B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables,	50	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase	X	X	X	X		
			CT	utilizando para iso as nocións básicas desucesión, duración e simultaneidade.	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables		INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos						
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	7	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Recoñece diferentes culturas	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X			X	X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	7	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 6- O MUNDO DE ENTREGUERRAS

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando noné 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B4.4	B4.4	B4.4.1	CSC CAA CCL	Contrasta algunhas interpretacións do alcanzada Revolución rusa na súa época e na actualidade.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					X
B5.1	B5.1	B5.1.1	CSC CAA CCL	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X					
		B5.1.2	CSC CAA	Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	50 Compara as crises de 1929 e 2008	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
		B5.1.3	CSC CAA CCL	Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	50 Identifica os fitos do sufraxio	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X					X
B5.2	B5.2	B5.2.1	CSC CCL	Explica diversos factores que fixeron posible o auge do fascismo en Europa.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X					
B6.4	B6.4	B6.4.1	CSC	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X				X
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	X		
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 7- A SEGUNDA GUERRA MUNDIAL

Contidos	Criterios . avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais				
								CL	EO E	CA	TIC	EMP
B6.1	B6.1	B6.1.1	CSC CAA	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundoas narrativas).	50 Valora a importancia dunhas causas fronte a outras.	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X			
B6.2	B6.2	B6.2.1	CSC CAA	Sitúa nun mapa as fases do conflito.	50 Identifica as fases do conflito	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de mapas			X	X	
		B6.2.2	CSC CAA CCL	Dá unha interpretación de por que acabou a guerra europea que a mundial.	50 Coñece a cronoloxía da guerra	10	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X			X
		B6.2.3	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X
B6.3	B6.3	B6.3.1	CSC	Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X			
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMCC T	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X	
		B10.2.2	CSC CMCC T	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos en mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X	
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X			

UNIDADE 8- ESPAÑA: DA CRISE DO 98 Á GUERRA CIVIL.

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B5.1	B5.1	B5.1.1	CSC CAA CCL	Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X		
		B5.1.3	CSC CAA CCL	Discute as circunstancias da loita polosufraxio da muller.	50 Recoñece os fitos daloita sufraxista	15	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas abertas		X				X
B5.3	B5.3	B5.3.1	CSC CCL	Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	100	25	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
		B5.3.2	CSC CAA CCL	Explica as causas da Guerra Civil españolano contexto europeo e internacional.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X			X
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	15	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		

TERCEIRA AVALIACIÓN

UNIDADE 9- A GUERRA FRÍA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando noné 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais						
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC	
B6.2	B6.2	B6.2.1	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X					X
B6.4	B6.4	B6.4.1	CSC CAA CCL	Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X	X	X			
		B6.4.2	CSC CAA CCL	Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B7.2	B7.2	B7.2.1	CSC CAA CCL	Compara a crise enerxética de 1973 coa de 2008.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas abertas	X	X			X	X	
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos en mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X			
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X					

UNIDADE 10- A DESCOLONIZACIÓN E O TERCEIRO MUNDO

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B6.1	B6.1	B6.1.1	CSC CAA	Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	50 Valora a importancia dunhas causas fronte a outras.	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Análise de textos	X	X				
B6.2	B6.2	B6.2.3	CSC CAA CCL	Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da Segunda Guerra Mundial, adistintos niveis temporais e xeográficos.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
B6.5	B6.5	B6.5.1	CSC CLL	Describe os feitos relevantes do proceso de descolonizador.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
		B6.5.2	CSC CAA	Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas		X	X		X	
B10.2	B10.2	B10.2.1	CSC CMC CT	Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	50 Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables	10	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos	X	X	X	X		
		B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos en mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica diferentes culturas	10	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 11- O MUNDO DESDE 1945 ATA A ACTUALIDADE

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B7.1	B7.1	B7.1.1	CSC CAA CCL	Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				
		B7.1.2	CSC	Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	50 Valora a importancia da incorporación da muller ao mundo laboral	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X				X
B8.1	B8.1	B8.1.1	CSC CAA	Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X	X	X		
		B8.1.2	CSC	Comprende os proles e contras do estado do benestar.	50 Recoñece características do estado de benestar	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X			X	X
B8.2	B8.2	B8.2.1	CSC CAA CCL	Analiza diversos aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	100	15	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B8.4	B8.4	B8.4.1	CSC CAA CCL	Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	50 Identifica as fases da UE	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B9.1	B9.1	B9.1.1	CSC CD CCL CAA CSIE E	Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentosa a favor e en contra.	50 Valora a importancia da globalización no mundo actual	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Traballo coordinador	X	X				X
B9.2	B9.2	B9.2.1	CSC CSS CCL CD	Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	100	10	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Análise de textos		X		X		

B9.3	B9.3	B9.3.1	CSC CD	Crea contidos que inclúen recursos comotextos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflitivo das condiciónssociais do proceso de globalización.	50 Explica a explotación	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase	X	X	X	X		X
			CAA CCL CMC CT CSIE E		laboral relacionada coa globalización		INSTRUMENTOS: Elaboración de textos, mapas e imaxes						
B10.1	B10.1	B10.1.1	CSC CMC CT CAA CCL	Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	50 Explica o quecemento global	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X				X
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC CT	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	50 Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas			X	X		
B10.3	B10.3	B10.3.1	CSC CMC CT	Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	50 Identifica diferentes culturas.	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

UNIDADE 12- ESPAÑA: DA DITADURA Á DEMOCRACIA

Contidos	Criterios. avali	Estándares	C.C:	Estándar de apren.	Grao mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%	Peso cualif	Procedementos e instrumentos	Temas transversais					
								CL	EOE	CA	TIC	EMP	EC
B7.3	B7.3	B7.3.1	CSC	Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				
		B7.3.2	CSC CAA CCL	Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica.	50 Comprende o concepto de memoria histórica	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas		X			X	X
B8.1	B8.1	B8.1.2	CSC	Comprende os proles e contras do estado de benestar.	50 Recoñece as características do estado de benestar	5	PROCEDEMENTOS: Proba oral INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X
B8.3	B8.3	B8.3.1	CSC CAA CCL	Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: análise de textos	X	X				X
		B8.3.2	CSC CCL	Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				
		B8.3.3	CSC CAA CCL	Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en	100	20	PROCEDEMENTOS: Proba escrita INSTRUMENTOS: Preguntas	X	X				X

				defensa das vítimas, etc.									
B10.2	B10.2	B10.2.2	CSC CMC	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos	50	5	PROCEDEMENTOS: Caderno de			X	X		
			CT	e mapas históricos.	Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos		clase INSTRUMENTOS: Elaboración de eixes cronolóxicos e mapas						
B10.4	B10.4	B10.4.1	CSC CCL	Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	50 Utiliza vocabulario histórico e artístico	5	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas		X				

5- METODOLOXÍA

5.1- ASPECTOS XERAIS

A metodoloxía que o departamento de Xeografía e Historia vai aplicar neste curso 2022-2023 baséase en un aspecto fundamental: a realización de tarefas e resolución de problemas.

Para isto, o fundamental é partir das competencias iniciais do alumnado, que serán coñecidas polo profesorado a través das probas iniciais (tanto a global de inicio de curso -ANEXO IV- como as particulares de cada unidade didáctica).

Atopámonos cunha diversidade que se reflicte nos diferentes ritmos e estilos de aprendizaxe. Na sesión de avaliación inicial, e seguindo os consellos do departamento de orientación, adoptaranse as medidas que poidan necesitar determinado alumnado.

A utilización das TICs aplicarase sempre que sexa posible, xa que a nosa materia préstase moito ao emprego das novas tecnoloxías para a realización de traballos e tarefas: google maps, prensa dixital, presentacións de obras de arte, e unha cantidade notable de webs e blogues de institucións e organismos oficiais, e de ONGs. Para isto contamos con EDIXGAL nos catro cursos da ESO.

Ademais, este curso, debido ás circunstancias que seguimos a vivir (pandemia da COVID 19) imos seguir potenciando o uso da Aula Virtual do centro e sobre todo de EDIXGAL, e no caso necesario (ensino telemático), de plataformas como Cisco Webex ou similares.

O papel do profesor será o de mediador, facilitador da labor do alumno na súa aprendizaxe, que debe ser activa e participativa, na que a procura da competencia de aprender a aprender debe estar presente ao longo de todo o curso. O profesor axuda ao alumnado na construción dos coñecementos

5.2- ESTRATEXIAS METODOLÓXICAS:

Tradicionalmente asociouse a nosa materia coa memorización. Isto non debe ser así; a memorización, que é unha parte importante, debe ser comprensiva, na que o entendemento das causas e consecuencias dos procesos históricos ou dos fenómenos xeográficos xoga un papel moi importante.

A mellor maneira de fomentar esta adquisición dos coñecementos e facendo ao alumnado protagonista do proceso de aprendizaxe mediante o traballo directo coas fontes (textos históricos, mapas, táboas estatísticas, ...), a elaboración propia de documentación (informes, mapas, gráficos, ...) a partir desas fontes, e o análise e comentario das mesmas.

A resolución de problemas, partindo de situacións o máis pretas posible ao alumnado, require os seguintes pasos: identificación dos coñecementos que xa se teñen e do problema, formulación dunha hipótese de resolución, procura da información necesaria, análise da información recollida, discusión en grupo e resolución do problema.

Outra estratexia moi utilizada na materia de Xeografía e Historia é a da simulación, a través de actividades (dramatización, xogos, empatía, ...) que permiten reproducir ou representar de maneira simplificada unha situación real. As actividades baseadas na empatía axudan a comprender as intencións e motivacións dos acontecementos históricos. Xogos de simulación pódense utilizar en xeografía para tomar decisións sobre cuestións diversas como a localización de industrias, estradas, cuestións urbanísticas, ... Coa dramatización a adopción de roles e a empatía teñen un papel relevante.

A realización de proxectos implica o contacto directo co obxecto de estudo, e remata coa materialización por parte do alumnado dun traballo, unha proposta, unha exposición, ... O proxecto require traballo en equipo e multidisciplinariedade.

5.3- EXEMPLO DE SECUENCIACIÓN DE TRABALLO NA AULA.

Exemplo: Unidade 6 de 1º da ESO: A Prehistoria.

Motivación.

Iniciamos a primeira sesión cunha choiva de ideas por parte do alumnado relacionadas coa Prehistoria. No caso de non aparecer nada específico de Galicia, o profesor estimulará as achegas do alumnado en torno a conceptos como gravados rupestres, castros, ..., de maneira que a proximidade destes conceptos á realidade cotiá do alumnado (Castrolandín, gravados rupestres de Campo Lameiro, ...) serva de estímulo e motivación para o mesmo.

A continuación, e aproveitando eses conceptos que apareceron, o profesor formula cuestións como “*para que serviron as pinturas rupestres?*” “*quen as facía?*”. Despois do debate que se xerese, o profesor aportaría un mapa da península Ibérica coa distribución dos principais xacementos de pinturas rupestres, fotografías dalgúns exemplos, ... (<http://www.prehistour.eu/04-guia.html>)

Información do profesor.

A exposición oral do profesor non durará cada sesión máis de 12-15 minutos, apoiada coa proxección de fotografías e mapas, e coa realización de esquemas. Para reforzar ou aclarar conceptos, farase a continuación exercicios de reforzo, ou de afondamento e ampliación, se é o caso, para aquel alumnado que o requira: elaboración de eixes cronolóxicos, de táboas da evolución humana, busca de información na web (diariodeatapuerca.net) de como se elaboraba un biface, ... En cada sesión, os primeiros minutos serán de explicación do profesor e o resto de traballo do alumno.

Traballo persoal.

O traballo do alumno pode ser persoal (os exemplos do apartado anterior) ou en grupos de traballo cooperativo, como pode ser a realización dunha presentación en libreOffice sobre os castros de Galicia.

Avaliación.

Os instrumentos de avaliación que utilizará o profesor serán as actividades do caderno de clase, que quedarán cada día recollidas na ficha do profesor, a observación da exposición oral da presentación, as intervencións ao longo das sesións do alumnado, e unha proba escrita.

5.4- OUTRAS DECISIÓNS METODOLÓXICAS.

Cando a unidade didáctica o aconselle ou se de a posibilidade, utilizaremos espazos alternativos ao aula: a biblioteca, o museo Ferro Couselo (que se atopa no centro),... mesmo espazos fora do centro.

6- MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Este curso non utilizaremos libro de texto, xa que todos os niveis van traballar con EDIXGAL. Esta ferramenta vai converterse este curso nun importante recurso á hora de traballar na casa, tanto se o curso se desenvolve con normalidade como se hai confinamento ou cuarentena, tanto dun alumno individual, como dun grupo ou de todo o alumnado.

O alumno contará ademais cun caderno de clase no que realizará todas as actividades que se manden ao longo do curso.

Por outra banda, hai moitas e variadas webs que dispoñen de recursos moi apropiados para a materia. Son páxinas que pertencen moitas delas a organismos e institucións oficiais (Información Xeográfica de Galicia, Agencia estatal de Meteorología, Instituto Nacional de Estadística, Instituto Geográfico Nacional, Xunta de Galicia, ONU, Parlamento Europeo ...), outras privadas e de ONGs (Amnistía Internacional, Greenpeace, Médicos sin fronteras, UNICEF ...), e blogs de particulares. Por exemplo, é moi útil o blogue “biombo histórico” pola cantidade de enlaces que trae a actividades interactivas, vídeos curtos onde se explican moitos acontecementos históricos, páxinas de arte, ...

Unha ampla colección de DVDs con documentais sobre historia (“Memoria de España”, arte e xeografía, así como películas con contidos histórico, como “Cleopatra”, “Gladiator”, “Tiempos Modernos”, “Salvar al soldado Ryan”, ...

A prensa será outro recurso a utilizar a partir da busca de noticias relacionadas coa nosa materia, e que poden ser tanto de carácter xeográfico (referentes ao clima, cultivos, pesca, ...) como histórico (acontecementos importantes como o Brexit, a situación de Afganistán, a guerra de Siria, ...). No centro recibimos todos os días o “Faro de Vigo” e “Nos”, pero ademais podemos contar coa prensa on line.

A biblioteca do centro dispoñe de libros e enciclopedias de historia, xeografía e arte, tanto do mundo, como de España e de Galicia. Ademais, estamos subscritos a revistas de interese xeográfico e histórico: National Geographic e Historia National Geographic.

O centro dispón dunha pequena estación meteorolóxica (con termómetro de máximas e mínimas, pluviómetro, anemómetro e barómetro), na que se recollen os datos diariamente para a elaboración de gráficas. Esta tarefa vense realizando dende fai varios anos polo noso departamento en colaboración co de Bioloxía e Xeoloxía, participando no programa “Meteoescolas”, pertencente ao Plan Proxecta.

7- CRITERIOS DE AVALIACIÓN E CUALIFICACIÓN.

7.1- AVALIACIÓN INICIAL

Na primeira semana de clase (posiblemente ao longo de dúas sesións) farase unha proba con diferentes tipos de preguntas (de resposta pechada, de resposta aberta, relacionadas cun gráfico, cun mapa, cun texto histórico,...) coas que se pretenderá coñecer o nivel de competencias adquirido polo alumnado. A proba basearase nos estándares mínimos do curso anterior. (exemplo, anexo IV)

A través do caderno do alumno ou da súa axenda, o profesor informará ás familias dos resultados desta proba, deixando ben claro que esta proba non ten valor porcentual ningún para a nota de avaliación.

A finalidade desta proba é dobre: por unha parte o profesor obtén información do punto de partida do grupo en xeral; e por outro lado, tense constancia do alumnado que necesita algunha medida de atención á diversidade.

7.2- AVALIACIÓN CONTINUA.

7.2.1- PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS

Ao longo de cada trimestre utilizaranse os seguintes procedementos e instrumentos de avaliación:

Proba escrita. Realizarase dúas probas escritas por trimestre (mirar temporalización no punto 4 desta programación). As probas terán unha puntuación entre 0 e 10, e serán de carácter obrigatorio,.

Traballos individuais de clase e/ou casa. Ao longo de cada unidade, como xa se explicou no apartado da metodoloxía, iranse facendo diferentes tipos de actividades, tanto na aula como na casa. Estas actividades realizaranse no caderno virtual de cada alumno/a, que será revisado polo profesor cada vez que haxa tarefas, e anotará no seu caderno as incidencias que sexan necesarias ter en conta (realización de toda a tarefa, dunha parte da mesma ou non realización da tarefa). Ao final do trimestre, o profesor revisará o caderno para comprobar o estado de orde e presentación en que se atopa.

Traballo de investigación. En cada avaliación, o alumnado deberá facer traballos individuais de investigación.

7.2.2- CRITERIOS PARA A CORRECCIÓN DE TRABALLOS E EXAMES:

O máximo a descontar nun traballo ou exame é de 2 puntos

ASPECTOS A VALORAR	PENALIZACIÓN
Todos os traballos deben entregarse en folio branco e escritos conbolígrafo (nunca con lapis).	0.1
Deben respectarse as marxes esquerda e dereita	0.1
Os distintos parágrafos marcaranse ben mediante sangría na primeiralíña, ben mediante un dobre espazo.	0.05
Os textos deben incluír no comezo o título ou enunciado da actividade	0.1
Ortografía, incluído o uso adecuado das maiúsculas	0.05 cada 2 erros
Puntuación e división en parágrafos.	0,1
Uso de mecanismos de substitución co fin de evitar a excesivarepetición de palabras.	0,1

Utilización de conectores variados.	0,1
Cuestións de morfosintaxe: concordancia, verbos, orde dos elementos da oración, etc.	0.05 cada 2 erros

7.2.3- CONTRIBUCIÓN DE CADA INSTRUMENTO Á NOTA DE AVALIACIÓN.

Para obter a nota da avaliación, establecemos todos estes instrumentos en tres grupos coa seguinte porcentaxe:

Proba escrita: 70%

Traballo diario na aula ou na casa: 20%

Tarefa de investigación sobre un tema proposto do currículo: 10%

No caso do 2º trimestre a tarefa será a elaboración dun podcast para participar en “21 días co galego” en colaboración co EDLG.

7.2.4- MECANISMOS DE RECUPERACIÓN.

Ao inicio do segundo e terceiro trimestre e ao rematar a terceira avaliación procederáse a realizar unha proba escrita de recuperación da avaliación primeira, segunda e terceira, respectivamente.

Nestas probas, o alumnado só terá que examinarse de aqueles temas cuxos exames suspendera ao longo da avaliación, é dicir, que se na avaliación houbo por exemplo 4 exames e aprobou dous e suspendeu outros dous, o alumno examinarase dos dous temas suspensos.

7.3- AVALIACIÓN FINAL.

A nota da avaliación final será a media da nota das tres avaliacións no caso de ter aprobadas as tres avaliacións.

8- INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

8.1- INDICADORES DE LOGRO DO PROCESO DE ENSINO

	Escala			
	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse crear un conflito cognitivo que favoreceu a aprendizaxe.				
3. Conseguiuse motivar para lograr a actividade intelectual e física do alumnado.				
4. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
5. Contouse co apoio e coa implicación das familias no traballo do alumnado.				
6. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				
7. Adoptáronse as medidas curriculares adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
8. Adoptáronse as medidas organizativas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
9. Atendeuse adecuadamente á diversidade do alumnado.				
10. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
11. Dáse un peso real á observación do traballo na aula.				
12. Valorouse adecuadamente o traballo colaborativo do alumnado dentro				

8.2- INDICADORES DE LOGRO DA PRÁCTICA DOCENTE

	Escala			
	1	2	3	4
1. Como norma xeral, fanse explicacións xerais para todo o alumnado.				
2. Ofrécense a cada alumno/a as explicacións individualizadas que precisa.				
3. Elabóranse actividades atendendo á diversidade.				
4. Elabóranse probas de avaliación adaptadas ás necesidades do alumnado con NEAE.				
5. Utilízanse distintas estratexias metodolóxicas en función dos temas a tratar.				
6. Combínase o traballo individual e en equipo.				
7. Poténcianse estratexias de animación á lectura.				
8. Poténcianse estratexias tanto de expresión como de comprensión oral e escrita.				
9. Incorporáanse as TIC aos procesos de ensino – aprendizaxe.				
10. Préstase atención aos elementos transversais vinculados a cada estándar.				
11. Ofrécense ao alumnado de forma rápida os resultados das probas / traballos, etc.				
12. Analízanse e coméntanse co alumnado os aspectos máis significativos derivados da corrección das probas, traballos, etc.				
13. Dáselle ao alumnado a posibilidade de visualizar e comentar os seus acertos e erros.				
14. Grao de implicación do profesorado nas funcións de titoría e orientación.				
15. Adecuación, logo da súa aplicación, das ACS propostas e aprobadas.				

16. As medidas de apoio, reforzo, etc. están claramente vinculadas a estándares.				
17. Avalíase a eficacia dos programas de apoio, reforzo, recuperación, ampliación...				

9- ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.

Elabórase un plan de actividades de recuperación e reforzo destinado aos alumnos con materias de cursos anteriores sen aprobar (en 2º,3º e 4º da ESO). Os contidos do programa de recuperación (baseados nos mínimos) entréganse aos alumnos afectados, xunto con unha serie de normas destinadas a optimizar o seu traballo. Así mesmo programáronse traballos e actividades de reforzo para realizar o alumno fóra do tempo lectivo.

O traballo de cada trimestre organízase da seguinte maneira:

O profesor subirá a EDIXGAL unha serie de actividades (tarefas) con data límite de entrega. O alumnado irá realizando ditas tarefas e entregándoas a través de dita plataforma.

Para aprobar é necesario ter entregadas as actividades dentro de prazo e correctamente realizadas.

Se algún alumno non aproba, na segunda quincena de maio, en data consensuada coa xefatura de estudos, realizará un exame coa materia do curso. Se aínda así non aproba, en xuño hai outra oportunidade coa mesma materia.

Tanto a proba de maio como a de xuño, con puntuacións de 0 a 10, terán a mesma estrutura que se comentou para as probas escritas, e estarán baseadas nos estándares mínimos.

O profesor responsable de levar a cabo o seguimento deste alumnado será o xefe do departamento.

10- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE.

10.1- MEDIDAS ORDINARIAS.

Como xa se comentou ao falar da avaliación inicial, aquel alumnado ao que se lle detecte algún tipo de dificultade será obxecto dunha atención máis personalizada, coa toma de medidas educativas como:

- Implicalo promovendo a súa participación con preguntas sinxelas.
- Incluír actividades nas que poida ter éxito, segmentando en fases as máis difíciles e negociando un tempo para rematar cada unha.
- Exames escritos con preguntas curtas, cerradas, claras e con vocabulario sinxelo.
- Utilizar reforzos positivos para motivar
- En actividades individuais, sentado cerca da mesa do profesor.
- Adaptar o material de traballo cando se trate de textos, gráficos, etc. para que non lle resulte incomprendible.
- E outras ...

Neste sentido hai que lembrar que contamos con alumnado que necesita que adoptemos medidas individuais por diferentes motivos: deficiencia visual, incapacidade física e TDAH

10.3- MEDIDAS EXTRAORDINARIAS.

Nos casos externos, ou de atención a necesidades educativas especiais, se levarán a cabo, en colaboración co Departamento de Orientación, as correspondentes medidas de atención á diversidade que propón a Administración Educativa.

11- TEMAS TRANSVERSAIS.

Deberase ter en conta o traballo de todos os elementos transversais do currículo cando cumpra. Neste sentido, merecen unha mención especial a educación cívica, a comprensión de lectura, a expresión oral e escrita, e o traballo con tecnoloxías da información e da comunicación. A materia de Xeografía e Historia é un vehículo adecuado para animar ao emprendemento. Ademais, o desenvolvemento sustentable e o medio, os riscos de explotación e o abuso e maltrato son ineludibles .

Nas táboas do punto 4 desta programación aparece a relación dos elementos transversais cos estándares.

Ademais, como ven sendo habitual no centro nos últimos anos, hai un eixo vertebrador para todos os departamentos e todas as etapas educativas para ter en conta á hora de planificar as actividades extraescolares ou outras tarefas. Este curso ese tema transversal común é “A volta ao mundo de Magallanes e Elcano, por un mundo sustentábel”. É un tema moi relacionado coa nosa materia, e polo tanto trataremos de darlle contido dende o departamento. En concreto, no terceiro trimestre pretendemos traballar unha historia da cartografía .

12- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

ACTIVIDADE, SAÍDA	DATA PREVISTA	DESTINO	CURSO
Visita a Castrolandín	Todo o curso	Cuntis	1º e 2º ESO
Visita ao Arquivo Municipal de Cuntis e/ou outros arquivos conconttidos de fontes históricas.	2º-3º trimestre	Cuntis	ESO
Visita a exposicións e/ou outra actividade organizadas polasinstitucións no municipio)	Todo o curso	Cuntis	ESO
Charlas sobre temas de actualidade: o pobo saharai, acrise do covid19, ...	Todo o curso	Cuntis	ESO
Visita ao castelo de Soutomaior	Todo o curso	Soutomaior	ESO
Visita ao mosteiro de Carboeiro	Todo o curso	Carboeiro	ESO
Visita a Santiago de Compostela	Todo o curso	Santiago	ESO
Visita ao Museo de Pontevedra	Todo o curso	Pontevedra	ESO
Participación no Plan Proxecta "METEOESCOLAS"	Todo o curso	Cuntis	ESO
Participación nos "21 días co galego" en colaboración co EDLG	2º trimestre	Cuntis	ESO

13- MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓN DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

A autoavaliación é unha das estratexias máis útiles para mellorar a calidade do proceso de ensino aprendizaxe. O noso cometido é o de presentar unha programación que sexa eficaz para a práctica pedagóxica, un instrumento que dea resposta e desenvolva as finalidades educativas marcadas para un curso, polo que nos esiximos a previsión de mecanismos de reformulación no caso de que o avance do noso alumnado non xustifique unha avaliación positiva na consecución dos obxectivos.

A programación será avaliada mediante diferentes mecanismos:

- Enquisas ao alumnado.

- Reflexión do propio profesorado do departamento tras analizar os resultados académicos obtidos polos rapazada.

Os principais aspectos que se deberán valorar serán:

- A contribución da programación ao logro das competencias básicas.

- A adecuación dos obxectivos e do nivel esixido a cada curso académico.

- A distribución de contidos nas distintas avaliacións e os tempos dedicados a cada competencia comunicativa.

- A adecuación da metodoloxía e materiais didácticos.

- A contribución das actividades complementarias e extraescolares á consecución dos obxectivos.

A periodicidade coa que se revisará a programación será ao final de cada avaliación coa finalidade de poder corrixir e/ou modificar erros, temporalización, mecanismos, metodoloxía ou outros aspectos, de maneira que non se repitan nos meses seguinte. Esta revisión levarase a cabo nas reunións de departamento e tras analizar os resultados e o proceso, poderanse engadir ou eliminar contidos con respecto á programación inicial.

Ademais, e se é o caso, adoptaranse diferentes medidas que serán recollidas nas actas do departamento.

Para que todo este proceso de avaliación será factible e viable, establecemos unha serie de indicadores que serán completados ao final de cada trimestre entre todo o profesorado do departamento.

13.1- INDICADORES PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA.

	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas, temas ou proxectos a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación e da temporalización das unidades didácticas / temas / proxectos.				
3. O desenvolvemento da programación respondeu á secuenciación e atemporalización previstas.				
4. Adecuación da secuenciación dos estándares para cada unha das unidades, temas ou proxectos.				
5. Adecuación do grao mínimo de consecución fixado para cada estándar.				
6. Asignación a cada estándar do peso correspondente na cualificación.				
7. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
8. Asociación de cada estándar cos elementos transversais a desenvolver.				
9. Fixación dunha estratexia metodolóxica común para todo o departamento.				
10. Adecuación da secuencia de traballo na aula.				
11. Adecuación dos materiais didácticos utilizados.				
12. Adecuación do libro de texto (no caso de que se use).				

13. Adecuación do plan de avaliación inicial deseñado, incluídas as consecuencias da proba.				
14. Adecuación da proba de avaliación inicial, elaborada a partir dos estándares.				
15. Adecuación do procedemento de acreditación de coñecementos previos				
16. Adecuación das pautas xerais establecidas para a avaliación continua: probas, traballos, etc.				
17. Adecuación dos criterios establecidos para a recuperación dun exame e dunha avaliación.				
18. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación final.				
19. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación extraordinaria.				
20. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento de materias pendentes.				
21. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación desas materias pendentes.				
22. Adecuación dos exames, tendo en conta o valor de cada estándar.				
23. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc. vinculados aos estándares.				
24. Adecuación das medidas específicas de atención ao alumnado con NEAE.				
25. Grao de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				
26. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre criterios de avaliación, estándares e instrumentos.				
27. Adecuación dos mecanismos para informar ás familias sobre os criterios de promoción.				
28. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				
29. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
30. Grao de integración das TIC no desenvolvemento da materia.				

ANEXO I- A OBSERVACIÓN COMO INSTRUMENTO DE AVALIACIÓN: EXEMPLOS.

SEGUNDO DA ESO

UNIDADE 3

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Clasifica e distingue tipos de mapas e imaxes de satélite	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: análise de mapas

Ao longo do curso traballárase con diferentes tipos de mapas que o alumnado ten que identificar ao inicio da tarefa (físicos, políticos, económicos, ...), con diferentes tipos de proxeccións (Mercator, Peters, acimutal, cónica), e de presentación (coropletas, isoliñas, figuras, ...)

UNIDADE 8, 9, 10, 11

Estándares de aprendizaxe	Procedementos e instrumentos
Utiliza o vocabulario histórico e artístico con precisión, inxeríndoo no contexto	PROCEDEMENTOS: Observación INSTRUMENTOS: Preguntas abertas

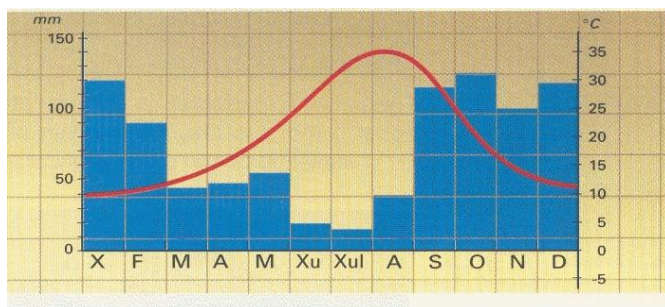
Tanto nos traballos e tarefas escritas como nas intervencións orais que se realizan ao longo destas unidades, o alumnado debe empregar (coñecendo o seu significado) termos propios do período que estamos a traballar, como por exemplo renacemento, humanismo, barroco, guerras de relixión, valido,...

ANEXO II- MODELO DE PROBA DE AVALIACIÓN INICIAL PARA 2º ESO

1- Completa esta táboa: (2 puntos)

	Océanos que obañan	Pico máis alto e cordilleira onde se atopa	Ríos principais
Asia			
América do Norte			
América do Sur			
África			
Oceanía			
Europa			

2- Observa o climograma e responde ás cuestións:(2 puntos)

1. Que representa o eixe vertical esquerdo? En que unidades se mide?
2. Que representa o eixe vertical dereito? En que unidades se mide?
3. Que representa o eixe horizontal?
4. Que representa a altura das barras?
5. Que representa a liña curva?

6. Indique o mes máis chuvioso do ano.
7. Indique o mes máis seco do ano.
8. Indique o mes máis frío do ano.
9. Indique o mes máis cálido do ano.
10. Calcule a diferenza de temperatura entre o mes máis cálido e o mes máis frío.

Como se denomina a diferenza entre a temperatura máis alta e a máis baixa dun cli

3- Cos seguintes datos, debes de ser quen de atopar, aplicando as correspondentes fórmulas, as taxas de natalidade, mortalidade e crecemento vexetativo desta poboación. Comenta os resultados indicando se se trata de valores altos, medios ou baixos e, xa que logo, situará a poboación correspondente na fase demográfica axeitada.

Poboación total: 7,9 millóns de habitantes.

Nados nun ano: 338.000.

Mortos nun ano: 156.000.

Ademais, e tendo en conta que o número de inmigrantes que recibiu a poboación é de 500 persoas e que xera unha poboación emigrante de 2.500 persoas ao ano, deberá atopar o saldo migratorio e, deseguido, calcular o crecemento real da poboación. (2 puntos)

4- Le o seguinte texto e responde as preguntas: (4 puntos)

<<Tempos, en verdade, difíciles. Tempos para escribir sobre cidades e xardíns perdidos para sempre. Todos os cronistas musulmáns así o sinalan. As terras do islam eran, cando chegou Abd Allah ao trono [rei da taifa de Granada], un campo aberto para as tropas e embaixadores de Alfonso VI, que entón vivía a atracción da Al-Andalus. O rei de Castela e León xa non só ofrecía a súa protección: imponíaa. Quería prata, sempre prata, parias e máis parias, tributos cos que pagar os seus exércitos e manter a súa preeminencia sobre a Igrexa e os nobres. Tributos que arruinaban aos emires da Al-Andalus e aos seus pobos. Ai daquel que non pagase! Que se preparase para ver as súas terras devastadas e perdidas, pois o gran rei cristián tiña palabra, protexía aos seus clientes a fío de espada, contra cristiáns ou musulmáns, e do mesmo xeito, a fío de espada, apresurábase a meter en razón ao incauto que se atrevese a desafiarlle. [...]>>

1- Sitúa o texto no espazo e o tempo:

- De que época trata?
- A que territorio fai referencia?

2- Conceptos e personaxes:

- Que era un reino de taifa?
- Quen foi Alfonso VI?
- Que eran as parias?

3- Comprensión do texto:

- Por que fala de “cidades e xardíns perdidos para sempre”?
- Que significa “manter a súa preeminencia sobre a Igrexa e os nobres”?

4- Análise do texto:

- A que "bando" pertence o narrador? Por que o sabes?
- Con que palabra se coñece o avance cristiá sobre Al Andalus?
- Como aparece reflectido Alfonso V

**ANEXO III-
INDICADORES DE LOGRO PARA A AVALIACIÓN DUNHA PROBA ESCRITA**

	SOBRES. 9-10 EXCELENTE	NOTABLE 7-8 MOI AVANZADO	BEN 6-7 SATISFACTORIO	SUFICIENTE 5 BÁSICO	INSUFICIENTE 1 a 4 ESCASO
PRECISIÓN NAS RESPOSTAS	Todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Case todas as respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	Poucas respostas desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.	A maioría das respostas non desenvolven o tema con claridade, precisión e concisión.
PRESENTACIÓN	Todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Case todas as respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	Poucas respostas están presentadas con limpeza e pulcritude.	A maioría das respostas non están presentadas con limpeza e pulcritude.
VOLUME DE RESPOSTAS	Todas as preguntas están respondidas.	Respondeu polo menos o 90% das preguntas.	Respondeu polo menos o 80% das preguntas.	Respondeu polo menos o 70% das preguntas.	Respondeu menos do 70% das preguntas.

INDICADORES DE LOGRO PARA A RESOLUCIÓN INDIVIDUAL DE EXERCICIOS E ACTIVIDADES

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
NÚMERO DE EXERCICIOS RESOLTOS E TEMPO DE ENTREGA	Realiza o 90% dos exercicios que se propoñen. A entrega realízase na data indicada.	Realiza entre o 90 e o 80% dos exercicios que se propoñen. A entrega realízase cun día de atraso.	Realiza entre o 80 e 70% dos exercicios que se propoñen. A entrega realízase con dous días de atraso.	Realiza entre o 70 e o 60% dos exercicios que se propoñen. A entrega realízase con tres días de atraso.	Realiza menos do 60% dos exercicios que se propoñen. A entrega realízase despois de tres días da data.	30%
PROCEDEMENTO E RESULTADO DOS EXERCICIOS RESOLTOS	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao organizadamente e obtén o resultado correcto	Desenvolve o procedemento, detállao, preséntao pouco organizado e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento, detállao, non organiza e obtén o resultado correcto.	Desenvolve o procedemento e obtén o resultado correcto.	Non desenvolve o procedemento e non obtén o resultado correcto.	70%

INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR A REDACCIÓN E PRESENTACIÓN DE TRABALLOS ESCRITOS EN GRUPO OU INDIVIDUAIS

	EXCELENTE	MOI AVANZADO	SATISFACTORIO	BÁSICO	ESCASO	
REDACCIÓN ORTOGRAFÍA	<p>O traballo está ben estruturado e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.</p> <p>O texto non presenta erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).</p>	<p>O traballo está ben estruturado nun 80% e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.</p> <p>O texto ten menos de 3 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).</p>	<p>O traballo está ben estruturado nun 50% e cumpre na súa totalidade coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.</p> <p>O texto ten entre 4 e 6 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).</p>	<p>O traballo está ben estruturado nun 50% pero non cumpre coa estrutura de introdución, desenvolvemento e conclusión.</p> <p>O texto ten entre 6 e 10 erros ortográficos (puntuación, acentuación e gramática).</p>	<p>O traballo non está estruturado e non ten introdución, desenvolvemento e conclusión.</p> <p>O texto ten máis de 10 erros ortográficos.</p>	20%
CONTIDO E ARGUMENTACIÓN DE IDEAS	<p>Presenta ideas ben argumentadas e sen erros.</p>	<p>Nalgúns parágrafos non se trata nada do contido que se pediu.</p> <p>Presenta ideas ben argumentadas pero con algún erro.</p>	<p>Un 60% do texto non ten relación co contido que se pediu.</p> <p>Presenta ideas que con debilidad.</p>	<p>Alguns parágrafos fan alusión ao tema pedido.</p> <p>Presenta ideas sen argumentar.</p>	<p>Só se menciona o tema pedido, pero non se trata.</p> <p>Non presenta ideas e as que presenta non están argumentadas.</p>	70%
TEMPO DE ENTREGA	<p>A entrega realízase na data indicada.</p>	<p>A entrega realízase cun día de atraso.</p>	<p>A entrega realízase con dous días de atraso.</p>	<p>A entrega realízase con tres días de atraso.</p>	<p>A entrega realízase e despois de pasados tres días da data indicada.</p>	10%

ANEXO IV-

INCIDENCIA DA PANDEMIA NO DESENVOLVEMENTO DO CURSO.

As circunstancias especiais deste curso obrígnanos a precisar e matizar algunhas cuestións que poden ser moi importantes no desenvolvemento do curso. Estas cuestións son as seguintes:

1- Metodoloxía:

No punto 5 desta programación explicamos a metodoloxía a seguir. Temos que precisar que se as circunstancias o aconsellan, habería que recorrer ao ensino semipresencial ou non presencial.

En dito caso contaríamos con dúas ferramentas principais: e-dixgal e a plataforma Cisco Webex ou outra similar.

e-dixgal será utilizada para subir os contidos teóricos e as tarefas, avaliábles sempre, mentres que Webex sería utilizado para ter un contacto máis directo co alumnado, explicar a teoría e resolver dúbidas sobre as tarefas. De todas maneiras, hai que contar con que non todo o alumnado dispón de cámara para poder unirse ás vídeo conferencias, polo que a ferramenta principal sería e-dixgal.

4- Avaliación:

No caso de atoparnos nunha situación de ensino non presencial, e dado que poderíamos contar coas ferramentas antes sinaladas, manteríamos o sistema de avaliación explicado no punto 7 desta programación en canto a criterios de cualificación, se ben hai que precisar que:

1- Os exames serían feitos por vídeo conferencia sempre e cando todo o alumnado dispuxese da posibilidade de conectarse. En caso contrario, os exames serían subidos a edixgal cun tempo máximo de realización.

2- Os estándares a examinar serían os mínimos esixibles establecidos nesta programación:

Os estándares mínimos esixibles son os que aparecen no punto 4 desta programación na columna “graο mínimo cuantitativo e cualitativo cando non é 100%”.